

3.9.2018

VIITE OKM/35/010/2018 (10.7.2018)

Asia **Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta**

Seinäjoen ammattikorkeakoulu kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ammattikorkeakoululain muuttamisesta seuraavaa:

Lakiesityksen tavoite kasvattaa korkeakoulututkinnon suorittavien osuutta, parantaa jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ja helpottaa korkeakouluun pääsyä on tavoitteena kannatettava. Lakiluonnos sisältää vahvasti puollettavia asioita, jotka lain hengen mukaisesti toteutuessaan helpottaisivat työelämälle suunnatun koulutuksen järjestämistä ja joustavoittaisivat korkeakouluun hakeutumista. Sen sijaan ei ole varmuutta siitä, että lakimuutosesitykset lisääisivät korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuutta ilman muutosta ammattikorkeakouluille asetettuihin tutkintokattoihin. Lakiesitys on luonteeltaan mahdollistava ja työelämän tarpeet huomioon ottava, mutta Seinäjoen ammattikorkeakoulu esittää siihen joitakin tarkennuksia.

Ei-tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäminen täydennyskoulutuksena (4 §) ja tilauskoulutuksena myös ETA-alueen kansalaisille (13 §)

Seinäjoen ammattikorkeakoulu pitää hyvänä sitä, että tutkinnon osia sisältävää koulutusta voitaisiin tarjota tulevaisuudessa myös täydennyskoulutuksena ja tilauskoulutuksena, eikä vain avoimena ammattikorkeakouluopetuksena. Lisäksi on myönteistä, että tilauskoulutusta voitaisiin jatkossa toteuttaa myös ETA-alueen kansalaisille, mukaan lukien suomalaiset. Se, mikä vaikutus tällä on todellisuudessa yritysten ja organisaatioiden hankkimaan koulutukseen, jää arvattavaksi. On syytä huomata, etteivät luonnoksessa esitetyt lakimuutokset toteutuessaan lisää korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuutta väestöstä. Ne kuitenkin vapauttanevat joitakin opiskelupaikkoja ensikertalaisille, kun osaamistaan päivittävien ei tarvitse hakeutua tutkinto-opiskelijoiiksi.

Lakiluonnos mahdollistaisi tutkintokoulutuksen osien tarjoamisen maksullisena tilauskoulutuksena, mikä lisäisi korkeakoulujen mahdollisuutta joustavasti reagoida työelämän muuttuviin osaamisvaatimuksiin. Samalla säädösmuutos hämärtäisi rajaa erityyppisten koulutusten, erityisesti avoimen ammattikorkeakouluopetuksen ja maksullisena

SeAMK Toimisto

PL 412
60101 Seinäjoki

Käyntiosoite:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

puh. 020 124 3000
seamk@seamk.fi

SeAMK

P.O. Box 412, FI-60101 Seinäjoki
Finland

Street address:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

tel. +358 20 124 3000
seamk@seamk.fi

3.9.2018

palvelutoimintana tarjottavan täydennyskoulutuksen välillä. Muutoksen taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia on tällä hetkellä vaikea arvioida.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu pitää tärkeänä, että lakivalmistelun edetessä määritellään selkeästi keinot, jolla valvotaan lakiluonnoksen 13 §:n seuraavan kohdan toteutumista: "Ammattikorkeakoulu ei saa järjestää tilauskoulutusta, jos on ilmeistä, että koulutus tilataan siinä tarkoituksessa, että tilauskoulutukseen osallistuvat voisivat välttää 28 §:n mukaisen opiskelijavalinnan." Lain toimeenpano edellyttää selkeitä menettelytapoja tämän säädöskohdan valvomiseksi. Ellei kyseistä valvontaa ole, se eriarvoistaa korkeakoulujen opiskelijavalintaa ja murentaa lain perimmäistä tarkoitusta. Seinäjoen ammattikorkeakoulu tuo esille myös työelämäyhteistyön ja tiedottamisen tärkeyden, kun kehitetään ei-tutkintoon johtavaa koulutusta.

Opetussuunnitelmat ja opintojen tavoitteelliset suoritusajat (14 §)

Seinäjoen ammattikorkeakoulu pitää kannatettavana sitä, että ammattikorkeakoulu voisi niin halutessaan päättää, että vieraskieliseen tai kansainväliseen yhteistyönä järjestettävään ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot voisivat vastata kahden lukuvuoden opintoja eli olla laajuudeltaan 120 op. Tämä tutkintokoulutusta koskeva joustomahdollisuus tukee aidosti korkeakoulun kansainvälistä koulutus- ja tutkintoyhteistyötä ja säilyttää samalla niiden kansainvälisen vertailtavuuden.

YAMK-tutkintoon johtavaan koulutukseen kelpoisuuden joustavoittaminen (25 §)

Nykyisen ammattikorkeakoululain mukaan ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin johtaviin opintoihin pääsy edellyttää soveltuvaa ammattikorkeakoulututkintoa tai muuta soveltuvaa korkeakoulututkintoa sekä vähintään kolmen vuoden työkokemusta asianomaiselta alalta tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu kannattaa esitystä muuttaa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin vaadittava asianomaisen alan työkokemus kahdeksi vuodeksi. Lakiluonnoksen sanamuodossa ei kuitenkaan edellytetä työkokemuksen hankkimista korkeakoulututkinnon (tai muun tutkinnon) jälkeen, mikä tuntuu hämmäntävältä. Lakiesityksessä todetaan vain, että "edellytyksenä on lisäksi, että hakijalla on vähintään kahden vuoden työkokemus asianomaiselta alalta". Jos tarkoituksena on määritellä lailla työkokemuksen hankkimisaika, se ei tässä sanamuodossa toteudu.

SeAMK Toimisto

PL 412
60101 Seinäjoki

Käyntiosoite:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

puh. 020 124 3000
seamk@seamk.fi

SeAMK

P.O. Box 412, FI-60101 Seinäjoki
Finland

Street address:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

tel. +358 20 124 3000
seamk@seamk.fi

3.9.2018

Lakiluonnoksen mukaan ylemmän ammattikorkeakoulun pohjakoulutusvaatimus ei olisi enää ehdottomasti korkeakoulututkinto. Opiskelijaksi voitaisiin ottaa lakiluonnoksen mukaan myös henkilö, ”jolla ammattikorkeakoulu katsoo muutoin olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten.” Periaatteessa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon ei olisi pohjakoulutusvaatimusta ollenkaan, vaan se korvattaisiin tieto- ja taitopohjalla, jonka ammattikorkeakoulu katsoo riittäväksi. Vastaava lause on jo nyt voimassaolevassa laissa ammattikorkeakoulututkinnon kohdalla ja yliopistotutkinnon osalta. Seinäjoen ammattikorkeakoulu katsoo, että asiassa tarvitaan valtakunnallisia yhteisiä tulkintoja esimerkiksi Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n yhteistyönä.

Jos edellä mainittua harkintaa käytetään ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon pohjakoulutusvaatimuksen osana, jää lisäksi mietittäväksi, mistä ajankohdasta alkaen heiltä vaadittava työkokemus lasketaan. Tässä lakimuotoilussahan ei oteta mitään kantaa siihen, milloin työkokemus on hankittu. Joskus alan työkokemus on saatettu hankkia jo kauan sitten.

Hakumenettelyjen joustavoittaminen ja siirto-opiskelijat (28 §, 28 a §)

Hakumenettelyjen joustavoittaminen on kannatettavaa, mutta se ei lisää korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrää, sillä ammattikorkeakoulut noudattavat opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tehtyjen sopimusten tutkintokattolinjauksia. Hakijasuma ei tule purkautumaan hakumenettelyjä joustavoittamalla, mutta yksittäisen korkeakoulutukseen hakeutujan kannalta sillä on kuitenkin myönteinen merkitys.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu kannattaa ammattikorkeakoulujen mahdollisuutta nykyistä joustavampaan erillisvalintaan ja ammattikorkeakoulujen alojen välisiin sisäisiin siirtoihin. Lakimuutosesityksen perusteluissa viitataan erillishaun helppouteen. Käytännössä erillishaun toteuttaminen vaatii kuitenkin lähes saman hallinnollisen työmäärän ja markkinointiresurssin kuin yhteishakukin. Tuottavuus suhteessa panoksiin voi jäädä heikoksi.

Lakiluonnosesityksen mukainen opiskelijoiden nykyistä joustavampi mahdollisuus siirtyä korkeakoulun sisällä myös alojen välillä on perusteltu, sillä näin siirtyvät opiskelijat eivät vie yhteishaun paikkoja. Muutos saattaa kuitenkin mahdollistaa sen, että aletaan hakeutua heikon vetovoiman koulutukseen ja korkeakoulun sisälle pääsyn jälkeen yritetään siirtyä alun perin haluttuun koulutukseen. Näin joissakin tutkinnoissa opintojen keskeytykset saattavat lisääntyä. Ensikertalaisuuskiintiöiden yhtenä tavoitteena on ollut estää keinottelu tutkinto-opiskelupaikoilla ja vähentää turhia opintojen keskeytyksiä. Toisaalta alojen välinen siirtomahdollisuus on ollut voimassa yliopistoissa jo pit-

SeAMK Toimisto

PL 412
60101 Seinäjoki

Käyntiosoite:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

puh. 020 124 3000
seamk@seamk.fi

SeAMK

P.O. Box 412, FI-60101 Seinäjoki
Finland

Street address:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

tel. +358 20 124 3000
seamk@seamk.fi

3.9.2018

kään ilman hakua suuresti vinouttavia vaikutuksia. Korkeakoulujen sisäisten siirtymien helpottaminen saattaa myös estää opiskelijoiden valumista ulkomaisiin korkeakouluihin.

Korkeakoulujen hakumenettelyjä on pyritty sujuvoittamaan useaan otteeseen viime vuosien aikana. Tehtyjen selvitysten mukaan toimet eivät ole nopeuttaneet korkeakouluun hakeutumista. Seinäjoen ammattikorkeakoulu katsoo, että hakujärjestelmän perusteita tulisi arvioida laajemmin uudelleen, mikäli tavoitteena pidetään korkeakoulututkinnon suorittamisessa 50 %:n tasoa nuorten aikuisten ryhmässä. Niin sanottu keskieuropalainen malli eli vapaa hakeutuminen korkeakouluihin olisi selvittämisen arvoisen vaihtoehto myös Suomessa.

Laki helpottaisi toteutuessaan jatkuvan haun käyttöä ammattikorkeakouluissa. Opetushallituksen jatkuvan haun pelisääntöjen mukaan se edellyttää kuitenkin, että valintaperusteena käytetään jotakin absoluuttista, etukäteen ilmoitettua kriteeriä (esim. SAT-testi tietyllä vähimmäispistemäärällä). Jatkuva haku ei siis tarkoita sitä, että korkeakoulu ottaisi opiskelijoita mielivaltaisesti, ilman ennalta määriteltyjä valintaperusteita.

Lakiluonnoksessa mainitaan uutena asiana ammattikorkeakoulun mahdollisuus käyttää erillisvalintaa joustavana valintana, kun se valitsee opiskelijoita yhteishaussa täyttämättä jääneille opiskelupaikoille (28 a §). Tällaiset valinnat voitaisiin tehdä hakemuskohtaisesti. Tämä valintatapa vaatii ajanmukaista ja oikea-aikaista tiedottamista vapaana olevista opiskelupaikoista. Erillisvalinta vaatii myös erityistä valppautta henkilöiltä, jotka ovat jääneet valittujen ulkopuolelle.

Näkemykset esitysten toiminnallisista ja taloudellisista vaikutuksista

Lakiluonnoksen toiminnallisia vaikutuksia on arvioitu edellä. Taloudellisten vaikutusten arviointia vaikeuttaa se, ettei ammattikorkeakoulujen tulevasta rahoitusmallista ole tällä hetkellä riittävästi tietoa. Taloudelliset vaikutukset riippuvat ennen muuta siitä, miten laajaksi ei-tutkintoon johtavan koulutuksen kysyntä muodostuu. Se voi joissain tapauksissa tuoda korkeakouluille lisätuloja, mutta edellyttää uudenlaista organisoitua ainakin osassa korkeakouluopetusta. Uusi koulutus vaatii aina taloudellisia panostuksia. Lisäksi on huomattava, että mitä heterogeenisempi opetukseen osallistuva opiskelijajoukko on, sitä tärkeämpää on kiinnittää huomiota opintojen ohjauksen resursointiin ja opintojen ohjauksen kehittämiseen. On tärkeää, että ei-tutkintoon johtavaan koulutukseen hakeutuva pääsee opiskelemaan niitä opintoja, joita hän tarvitsee.

SeAMK Toimisto

PL 412
60101 Seinäjoki

Käyntiosoite:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

puh. 020 124 3000
seamk@seamk.fi

SeAMK

P.O. Box 412, FI-60101 Seinäjoki
Finland

Street address:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

tel. +358 20 124 3000
seamk@seamk.fi

3.9.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriön tarkoituksena on uudistaa korkeakoulujen perusrahoituksen malli tällä vaalikaudella. Jatkuvan koulutuksen rahoitusta ja resursointia ei ratkaista muuttamalla tuota mallia ja nostamalla siinä jatkuvan koulutuksen osuutta, vaan tarvitaan laaja-alaisempi jatkuvan koulutuksen resursoinnin tarkastelu.

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Tapio Varmola
rehtori / toimitusjohtaja

SeAMK Toimisto

PL 412
60101 Seinäjoki

Käyntiosoite:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

puh. 020 124 3000
seamk@seamk.fi

SeAMK

P.O. Box 412, FI-60101 Seinäjoki
Finland

Street address:
Kampusranta 11, Frami F
60320 Seinäjoki

tel. +358 20 124 3000
seamk@seamk.fi